

☞ Kokeen läpäiseminen

aūtoro Juha Metsäkallas · publikigita 2020-04-11

Jälleen kerran [Stack Exchangesta](#) napattua...

☞☞ Miten ilmaista "läpäisin kokeen"?

Esperanton perusteoksiin lasketaan Zamenhofin kirjoittama *Fundamenta Krestomatio de la Lingvo Esperanto*, joka suomeksi voisi olla nimeltään *Esperanto-kielen peruslukemisto*. Tämä ensimmäisen kerran vuonna 1903 ilmestynyt kokoomateos sisältää joukon erityylisiä tekstejä, joista osa on alkujaankin kirjoitettu esperantoksi, osa taas on käännöksiä. Mukana on aiemmin julkaistuja kirjoituksia mm. *La Esperantisto* -lehden artikkeleita, loput on kirjoitettu tätä teosta varten. Ei, en ole lukenut teosta enkä luultavasti luekaan, ei vain kiinnosta.

Mutta miten *Fundamenta Krestomatio* liittyy tämän artikkelin aiheeseen, kokeen läpäiseminen? Teoksessa nimittäin käytetään verbiä *elteni*, joka PIV:n mukaan tarkoittaa

1. rezisti, plu resti sencede antaū atako:

la arbo ne povis elteni la baton de la ventego; via projekto ne eltenas la ekzamenon

2. pacience toleri, persiste elporti:

multe entreprenis, sed ne multe eltenis; fine mi ne povis jam pli elteni

ja jolle [Lernun sanakirja](#) antaa suomennoksen kestää, sietää, kärsiä.

Fundamenta Krestomatio käyttää verbiä merkityksessä "läpäistä koe" ilman, että otetaan kantaa, onko saavutettu arvosana kokeen läpäisseen mielestä riittävä. Toisin sanoen *elteni* tarkoittaa, että arvosana on vähintään vitonen perinteillä peruskouluasteikolla 4-10. Näin

ollen *laŭfundamentaisin* ilmaisu olisi

- *Mi eltenis la ekzamenon.*

Mutta *Fundamenta Krestomatia* on liki ainoa lähde, jossa kokeen läpäisyä kuvataan verbillä *elteni*, joten käytännössä asia ilmaistaneen toisin.

Ensimmäiseksi mieleen tulee *sukcesi*, onnistua.

- *Mi sukcesis en la ekzameno.*

Tämä voidaan kuitenkin ymmärtää niin, että kokeeseen osallistuja saavutti haluamansa arvosanan (esim. yhdeksikön) eikä pelkästään siten, että hän ei saanut hylättyä tarkoitettavaa arvosanaa (siis enemmän kuin nelosen). Tosin [Tekstarossa](#) olevien tekstien mukaan näin ei kuitenkaan tapahdu.

Toinen vaihtoehto on *trapasi*.

- *Mi trapasis la ekzamenon.*

Etuliite *tra* tähdentää läpikäymistä, läpäisemistä. Vaikka verbillä *trapasi* on kirjaimellinen merkitys ”kulkea jonkin läpi”, esim. *Ne trapasu tiun parkon!*, sillä on myös kuvannollinen merkitys ”kokea (läpi)”, mikä sopii tähän yhteyteen.¹ (Sanojen *tra* ja *trans* eroista kirjoitan toiste.)

Kolmas vaihtoehto perustuu havaintoon, että esperantossa sanoja voi helposti muuttaa esimerkiksi substantiivista verbiksi: *ekzameno* → *ekzameniĝi*. Nyt vain on niin, ettei pelkkä *ekzameniĝi* riitä kuvailemaan hyväksytyä suoritusta, se kun tarkoittaa ainoastaan kokeeseen osallistumista. Kokeen läpäiseminen täytyy ilmoittaa erikseen.

- *Mi sukcese ekzameniĝis.*

Tuo *sukcese* johdattaa viimeiseen vaihtoehtoon. Suomeksi sanotaan, että ”koe tehdään”, joten...

- *Mi sukcese faris la ekzamenon.*

millä taatusti tulee ymmärretyksi, vaikkei kenties olekaan täysin tyyllillisesti oikein.

☞☞ Miten ilmaista ”reputin kokeessa”?

Koska verbi *elteni* esiintyy kokeen läpäisemisen merkityksessä vain *Fundamenta Krestomatiossa* ja silloinkin ilmeisesti vain myönteisessä merkityksessä, ei kokeen reputtamista välttämättä voi ilmaista *Mi ne eltenis...* Ainakin minulle tuosta tulee outo mieli-kuva, jossa kokeeseen osallistuja yht’ äkkiä säntää ulos tai muuten luhistuu kesken kokeen.

Sen sijaan mikään ei estä muiden vaihtoehtojen negatoimista.

- *Mi ne sukcesis/malsukcesis en la ekzameno.*
- *Mi ne trapasis la ekzamenon.*

- *Mi ne sukcese ekzameniĝis.*
- *Mi ne sukcese faris la ekzamenon.*

Kaipa sanaparin *ne sukcese* voi halutessaan korvata sanalla *malsukcese*.

1. Viimeistään tässä vaiheessa pitäisi ymmärtää sanan "koe" alkuperä.

La origina artikolo estas publikigita 2020-04-11 en la retejo **Finna bablejo** kun rubriko "**Kokeen läpäiseminen**". Ĉi tiu PDF-versio estas aŭtomate kreita 2021-11-28. Vidu ankaŭ la aliajn afiŝojn de tipo [artikoloj](#), [finnalingvaj](#).